

Con Burcu Bükem Kuru Unesco 2023 - Il centenario della nascita di Maria Callas
L'intervista Rengigül Yaltırık Ural

Quando ho letto: "Nell'ambito degli eventi celebrativi dell'UNESCO 2022-2023, Maria Callas sarà commemorata nel 2023 per il centenario della sua nascita", ho subito pensato alla carissima Burcu Kuru che aveva tradotto il libro "Maria Callas - Lettere d'amore" dell'autore Renzo Allegri.

Chi era Maria Callas e in che modo il libro è stato importante?
Chi era Burcu Bükem Kuru che ha tradotto il libro? C'erano gli aspetti che Burcu identificava con se stessa mentre faceva questa traduzione? Ho tirato fuori il libro "Onasis", scritto da Villi Frischauer e tradotto da Muzaffer Aşkın, che avevo letto mentre pensavo a tante domande. Burcu mi aveva firmato e spedito il libro che lei aveva tradotto. L'ho letto tutto d'un fiato. Ho segnato i luoghi che ho considerato importanti. Il mio metodo, che chiamo "consulenze di libri" soprattutto nelle autobiografie, è utile nelle revisioni di ricerca.

Iniziamo la nostra intervista con Burcu, nel 100° anniversario della nostra Repubblica di cui vado fierissima e 8 marzo, Giornata internazionale della donna, commemorando Maria Callas, il "soprano più notevole di tutti i tempi", nata 100 anni fa.

Come ci siamo incontrati e quali sono stati gli sviluppi nell'istruzione e nella vita lavorativa di Burcu in questi anni?

Non so come vedano Burcu dall'esterno, ma posso definirmi una persona curiosa. I figli degli insegnanti che leggeranno il tuo articolo vedranno le proiezioni di ciò che enumérerò tra poco. A questa età, ho accettato che non si può essere perfetti. Ma penso che la ricerca della perfezione sia una cosa sacra. Dettagli, ricerca, una passione che si sviluppa in te, nel tuo cervello, nel tutto il tuo essere, il desiderio di raggiungere ad un ideale e ricercare sempre di più durante la creazione di un progetto, fino al sì! La maratona finisce quando si avvicina alla perfezione, in realtà questo è il fulcro della mia vita. Ci sono stati momenti in cui questo tipo di lavoro è stato faticoso, ma il piacere e soddisfazione che si prova dentro è indescrivibile.

Ho sempre osservato questo tipo di comportamento approccio nei figli degli insegnanti. Penso che le madri svolgano un ruolo molto importante nella formazione dei propri figli.

Ci sono grandi artisti nella nostra famiglia che lavorano nel ambito del teatro e con la musica come Maral Üner e Bülent Arel. Mia madre era figlia unica e voleva fare la musicista, ma ha studiato storia. Mia madre è stata la prima a indirizzarmi verso la musica. Mi ha aiutato a prendere lezioni di pianoforte in giovane età e mi ha incoraggiato a sostenere gli esami di conservatorio.

L'opera in realtà non era una disciplina che mi interessasse molto, ma dopo essere entrato in conservatorio mi sono appassionata. Ho aggiunto la lingua italiana alla mia formazione francese, che avevo studiato al liceo. Come ho detto, sono una persona curiosa e interrogo sempre le cose e voglio vedere non che sta davanti ma soprattutto dietro. Questa curiosità mi ha portato fino a studiare in Italia. Sto parlando degli anni '90, quel tempo il cellulare era appena uscito. Tutta la comunicazione scritta si faceva via fax. Ho avuto la possibilità di studiare in Italia facendo l'esame di ammissione al conservatorio. La mia famiglia non poteva permettersi economicamente un'educazione così lunga all'estero e Lei, signora Rengigül ha risposto alla mia lettera ed è stata il mio angelo custode. Quindi così ci siamo incontrate. Lei ha avuto un ruolo molto importante in ogni fase della mia vita ed è sempre al mio fianco. I tuoi lettori potrebbero trovare questa storia una favola, ma nessun sogno diventa realtà senza uno scopo.

Penso che non arrendersi ed essere creativi sia il segreto del successo.

Non sono un cantante lirico classico, sono uno dei rari artisti turchi che praticano questa disciplina artistica su una piattaforma internazionale. Come tutte le arti dello spettacolo, anche la disciplina dell'opera ha un limite di età. Consapevole di ciò, ho concentrato tutta la mia esperienza su realizzare dei progetti, la scrittura di libri e la traduzione, cosa che voglio continuare nei prossimi anni.

Perché i concorsi musicali come Siemens e le borse di studio sono importanti?

Durante la mia formazione lirica, ho vinto sette concorsi internazionali di canto. La Siemens Singing Competition che ho vinto ad Istanbul nel 1998 è una di queste. Penso che tali concorsi siano un fattore importante per sostenere i giovani artisti.

È necessario che gli artisti che vincono borse di studio una volta che sono professionisti contribuiscano alle istituzioni che danno le borse di studio ai giovani artisti così in questo modo svolgano un ruolo importante e consecutivo nella crescita di nuovi artisti creando un sorta di circolo sempre aggiornato. Le istituzioni creando una rete seguendo i loro artisti, attiveranno il dinamismo creativo e gli artisti servendo le loro istituzioni con i concerti, mostre e progetti da organizzare per creare le basi per le nuove borse di studio sostenendo nuovi artisti.

Chi è Maria Callas?

Maria Callas è molto più di una cantante lirica. Il mio incontro con Maria Callas, o la vera Maria, era in realtà legato a un ostacolo che avevo vissuto. Sono l'unico cantante lirico che ha eseguito per la prima volta in Turchia L'opera Medea di Cherubin. La voglia e la passione di preparare il lavoro nel migliore dei modi mi ha portato a Roma. In quel periodo stavo prendendo lezioni di regia a Roma, e mentre facevo ricerche per rappresentare al meglio questa pesante tragedia in tre atti sul palcoscenico, per pura coincidenza ho trovato il libro "Lettere d'amore di Maria Callas". Dopo aver trovato e contattato l'autore del libro, ho deciso di tradurre questo libro.

Questo libro descrive Maria come donna e come essere umano. A parte le difficoltà vissute da ogni artista, questo libro rivela Maria Callas come una donna a tutti i suoi aspetti.

È una donna forte che è stata costretta dalla madre a stare con i soldati occupanti in cambio di denaro durante gli anni della guerra, è stata dichiarata artista indesiderata in Grecia dopo la guerra e ha dovuto ricominciare tutto da zero. Una donna che ha sempre cercato negli uomini l'amore che non riusciva a trovare nella madre. Di fronte all'amore che ha trovato, ha pagato un caro prezzo con la sua arte. L'artista Maria è alla fine un prodotto del prezzo che ha pagato per ottenere l'amore. Maria è una donna che pensa di poter ottenere l'amore solo lavorando sodo e rimanendo famosa. Mentre gli uomini della sua vita che le hanno dato il loro amore, le hanno portato via anche molte cose.

Mentre traducevo il libro in turco, mi sono incontrata con Maria che cercava di raggiungere la perfezione. Una donna che non è mai soddisfatta delle sue prestazioni e cerca sempre di fare del suo meglio. Penso che questo sia ciò che abbiamo in comune. Mi vedo come la sua voce che parla turco. Mentre questo libro mantiene viva la sua memoria di vera Maria.

Cos'è l'opera? Chi è il profilo del pubblico?

Sebbene l'opera sia anche definita una disciplina come altri tipi di arte, in realtà l'opera è molto più di una disciplina. Perché è un'arte collaborativa. È un calderone magico che fonde molti campi diversi come musica, palcoscenico, teatro, costume, danza, luce, testo e letteratura e crea una pozione. Cantanti, registi, drammaturghi, librettisti, direttori d'orchestra, artisti orchestrali, artisti di balletto, pittori, decoratori, costumisti, ingegneri e tecnici delle luci, sarti e calzolai lavorano insieme professionalmente e producono.

L'opera deve la sua nascita e formazione ai palazzi e alla classe borghese. Per poter fare arte è necessario un buon livello economico e di istruzione. Quando guardiamo alla popolazione mondiale in generale, incontriamo queste arti solo nei paesi sviluppati. In questa nuova era in cui viviamo, questo tipo di arti purtroppo non attira l'attenzione della maggior parte dei giovani. Non ci si può aspettare che una storia di 500 anni piaccia ai giovani che consumano velocemente. Se l'opera è una forma di espressione, dovrebbe essere testimone e portavoce di ciò che questo secolo vuole raccontare. Mentre le società, il mondo e l'umanità cambiano ogni minuto, non possiamo aspettarci che l'opera rimanga la stessa e che le nuove generazioni si ritrovino in questo tipo di arte.

Mozart è il compositore più creativo e innovativo del suo tempo. Ma è per il suo tempo. In questo periodo, l'opera dovrebbe avere una narrazione diversa e un approccio diverso che attirerà i giovani. In questo periodo in cui la tecnologia e il cinema sono dominanti, l'opera deve trovare il modo di esistere superando se stessa.

Nuove tecniche di messa in scena e nuove opere da scrivere reindirizzeranno l'interesse dei giovani verso quest'arte. Le persone si appropriano delle formazioni in cui si trovano e in cui vedono tracce di se stesse. Pertanto, l'opera dovrebbe fondersi con i nuovi sviluppi tecnologici e contenere argomenti che attireranno i giovani di oggi. I problemi, le prospettive, il senso dell'ironia e dell'umorismo e le preoccupazioni estetiche della gente di questo secolo sono diversi da quelli di 500 anni fa, ed è del tutto naturale che saranno diversi. Non ci si può aspettare che la società si trova in una formazione che non gli appartiene.

Nel 2023, 100° anniversario della nascita di Maria Callas , tu Burcu cosa vuoi fare su questo tema?

L'anno 2023 sarà un anno in cui Maria Callas si racconta e io contribuirò a questo anno speciale come posso.

Considerando la mancanza di amore materno per Maria Callas, potrebbe parlarci del suo legame, della sua felicità, di questa grande ricchezza, con sua figlia come madre, e con sua madre come figlia, su questo importante tema?

Penso che la vita sia basata interamente sul destino e sulla fortuna. Al quale braccio sei nata crea il modo in cui percepisci la vita, la diversità e i limiti di ciò che puoi ottenere dalla vita. Purtroppo Maria Callas non è nata tra le braccia di una madre che le voleva molto bene. Questi anni infelici e scortesi dell'infanzia e della giovinezza, furono peggiorati con le difficoltà della guerra. Quando era piccola, ha trovato un modo per sopravvivere nel profondo dolore della guerra. Aveva imparato che qualunque cosa gli fosse data, amore, denaro, una bella vita, doveva dare qualcosa di sé in cambio. Usare la sua fama in cambio dell'amore era il suo stato d'animo naturale.

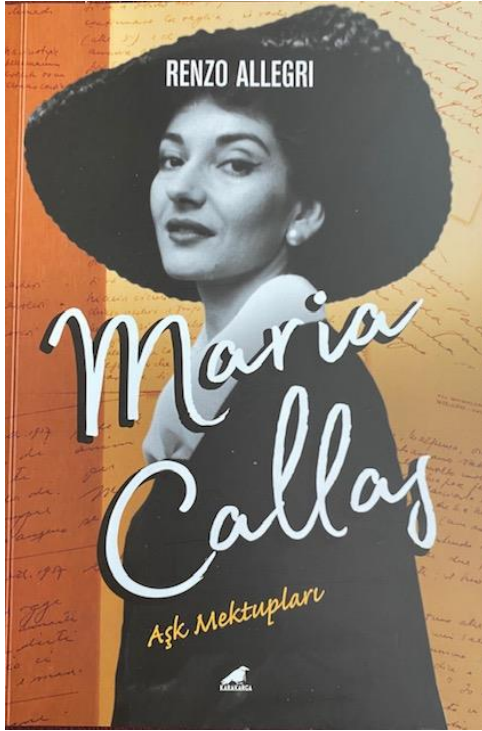
Ecco per questo motivo penso che il rapporto madre-figlia sia importante. Prima che i bambini trovino il proprio modo di sopravvivere, la madre dà a loro un'educazione etica. Una madre è sicuramente un modello per una figlia. Il coraggio che ho ricevuto da mia madre, il mio modo di valutare tutto ciò che è nuovo in un quadro ampio, il mio approccio positivo agli eventi e la mia fede nel creatore hanno plasmato la mia vita. Mi ha insegnato che ci sono molte porte quando cerco ciò che voglio, ma io ho la chiave per aprire la porta giusta. Ora, mentre mostro le porte a mia figlia, le insegno che può aprire lei stessa la porta giusta con la chiave giusta. Penso che sapere che il successo arriva con il duro lavoro e il sudore la proteggerà da strade facili ma sbagliate in futuro.

Come ti senti nel centenario della nostra Repubblica, caro Burcu?

Il fondatore del nostro paese, la nostra guida e il nostro grande leader Mustafa Kemal Atatürk sapeva che il paese sarebbe stato esaltato per mano delle donne, e ci ha incoraggiato a esistere in tutti gli ambiti della vita e ha aperto la strada a noi donne con le leggi. E ha coronato tutta questa garanzia e grande coraggio con la laicità perché non si ponessero ostacoli tipo religione davanti alle donne.

Nell'anno del centenario della nostra Repubblica, dobbiamo tenere stretto ciò che abbiamo come donne e continuare la nostra lotta per ottenere di più. Le ragazze incoraggiate di oggi saranno la certezza di domani.

**Burcu Bükem Kuru ile UNESCO 2023 - Maria Callas'ın Doğumunun 100. Yılı
Röportaj Rengigül Yaltırık Ural**

“Unesco 2022-2023 kutlama etkinlikleri çerçevesince 2023 yılında Maria Callas'ın doğumunun 100. yılı dolayısıyla anılacak” diye okuduğumda hemen Sevgili Burcu geldi aklıma. Yazar Renzo Allegri'nin "Maria Callas - Aşk Mektupları" kitabını çevirmişti. Maria Callas kimdi ve kitap hangi açılardan önemli idi? Kitabın çevirisini yapan Burcu Bükem Kuru kimdi? Bu çeviriyi yaparken kendisiyle özdeşleştiği yönler olmuş muydu? Böyle nice soru aklımdan geçerken okumuş olduğum Villi Frischauer'ın kaleme aldığı, Muzaffer Aşkın'ın çevirdiği “Onasis” kitabını arşivimden çıkarttım. Burcu da çevirdiği kitabı imzalayıp, göndermişti. Bir solukta okudum. Önemli gördüğüm yerleri işaretledim. Özellikle otobiyografilerde “kitap konsültasyonları” dediğim yöntemim araştırma inceleme yazılarında faydalı oluyor.

Cumhuriyetimizin 100. Yılı'nda, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde başarılarıyla gurur duyduğum Burcu ile röportajımıza 100 yıl önce doğan “Tüm zamanların en ses getiren sopranosu” Maria Callas'ı anarak yazılı röportajımıza başlayalım.

Burcu Bükem Kuru kimdir?

Biz nasıl tanıştık ve bu süreçte eğitim ve iş hayatında ne gibi gelişmeler oldu?

Burcu'yu dışardan nasıl görüyorlar bilemem ama, ben kendimi meraklı biri olarak tarif edebilirim. Yazınızı okuyacak olan öğretmen çocukları birazdan sıralayacaklarımın iz düşümlerini kendilerinde göreceklerdir. Mükemmel olunamayacağını bu yaşında artık kabul etmiş durumdayım. Fakat mükemmeli yakalamak için çabalamanın kutsal bir şey olduğunu düşünüyorum. Detaylar, araştırma, bir tutkunun içinizde, beyninizde, tüm benliğinizde şekillenmesi, bir fikrin bir projenin yaratılış sürecinde hep daha fazlasına ulaşma ve araştırma isteği, ta ki evet! Mükemmele yakın oldu denilen o ana kadarki yaşanan maraton benim hayatımın odağı aslında. Bu tarz bir çalışma biçiminin yorucu olduğu zamanlar olmuştur ama sonuçta içinizde hissettiğiniz haz ve tatmin duygusu tarif edilemez.

Öğretmen çocuklarında bu yaklaşımı hep gözlemledim. Annelerin çocuklarının oluşumunda çok önemli bir rol üstlendiğini düşünüyorum.

Ailemizde tiyatro ve müzikle ilgilenen büyük sanatçılar var Maral Üner ve Bülent Arel gibi. Annem tek çocuk ve müzisyen olmak istemiş ama tarih eğitimi almış. Beni müziğe ilk yönlendiren annemdir. Küçük yaşlarda piyano dersi almamı sağlamış ve konservatuar sınavlarına girmem için cesaretlendirmiştir.

Opera aslında çok ilgilendiğim bir sanat dalı değildi fakat konservatuara girdikten sonra tutkuyla bağlandım. Ortaokulda bitirdiğim Fransızca eğitimime İtalyanca dilini de ekledim. Dediğim gibi hep merak ettiğim, önümde duran dağların arkasındakileri sorgulayan karakterim beni İtalya’da eğitim almaya kadar götürdü. 90’lı yıllardan bahsediyorum ve o dönemde cep telefonu yeni yeni çıkmıştı. Tüm yazışmalar faks ile yapılıyordu. 30 ülkeden sanatçı adaylarının katıldığı bir konservatuar sınavında 3 kişilik açılan yabancı kontenjanı girerek İtalya’da okumaya hak kazandım. Ailemin böyle uzun bir eğitimi yurt dışında karşılayacak durumu yoktu ve bir kurtarıcı melek gibi size yazdığım mektuba cevap verdiniz. Böylece sizinle tanışmış olduk. Hayatımın her aşamasında çok önemli bir rol oynadınız ve her zaman yanımdasınız. Okuyucularınız belki bu hikâyeyi masalsı bulacaklar ama amaca kilitlenmeden hiçbir rüya gerçekleşmiyor.

Vaz geçmemek ve yaratıcı olmak başarının sırrı bence.

Ben klasik bir opera sanatçısı değilim bu sanat disiplini uluslararası platformda yapan ender Türk sanatçılarından biriyim. Tüm performans sanatlarında olduğu gibi opera sanat disiplininin de bir yaş sınırı var. Bunun bilince olarak tüm birikimimi ileriki yıllarda yapmak istediğim proje mimarlığı, rejisörlük, kitap yazarlığı ve çevirmenliği üzerine odakladım.

Siemens gibi kuruluşların müzik yarışmaları, bursları neden önemlidir?

Opera eğitimim boyunca yedi tane uluslararası şan yarışması birinciliklerim var. Türkiye’de 1998 yılında kazandığım Siemens Şan yarışması da bunlardan biri. Bu tarz yarışmaların genç sanatçıların desteklenmesinde önemli bir etken olduğunu düşünüyorum.

Bu yarışmalar ve sonucunda burs kazanan sanatçıların, burs aldıkları kurumlara katkı sağlamaları böylece bir çeşit hep tazelenen bir çember içinde yeni sanatçıların yetişmesinde rol oynamaları gerekli. Burs veren kurumların da sanatçıları takip ederek bir network kurmaları ve sanatçıların yaratıcı dinamizmini harekete geçirerek kurumlarına taze kan ve yenilik olarak tekrar hizmet vermeleri sağlanmalıdır. Bursalara temel oluşturmak için düzenlenecek konserler, sergiler ve projelere önceden burs almış sanatçılar destek vermelidir ki yerlerine yeni yetişen sanatçılar gelebilsin.

Maria Callas kimdir?

Maria Callas opera sanatçısı kimliğinden çok daha fazlasıdır. Maria Callas ya da gerçek Maria ile tanışmam aslında yaşamış olduğum bir engelle alakalıydı. Türkiye’de Medea eserini ilk defa seslendiren tek opera sanatçısıyım. Eseri en iyi biçimde hazırlama isteğim ve tutkum beni Roma’ya kadar götürdü. O dönemde Roma’da rejisörlük dersleri alıyordum ve bu üç perdelik ağır tragedyayı en iyi şekilde sahneye yansıtmak için araştırma yaparken tamamen tesadüf eseri ”Maria Callas’ın Aşk Mektupları“ adlı kitap elime geçti. Kitabın yazarını bulduktan sonra bu kitabı çevirmeye karar verdim.

Bu kitap Maria'yı bir kadın ve insan olarak anlatıyor. Her sanatçının yaşadığı zorluklar haricinde bir kadın olarak neler yaşadığını bu kitap tüm çıplaklığı ile gözler önüne seriyor.

Savaş yıllarında annesi tarafından işgalci askerlerle para karşılığında beraber olmaya zorlanan, savaş sonrasında da Yunanistan'da istenmeyen sanatçı ilan edilen ve her şeye sıfırdan başlamak zorunda kalan güçlü bir kadın. Annesinde bulamadığı sevgiyi hep erkeklerde aramış bir kadın. Bulduğu sevgi karşısında da sanatıyla ağır bedeller ödemiş. Sanatçı Maria aslında elde etmeye çalıştığı sevgiye ödediği bir bedel. İsteddiği sevgiye ancak çok çalıştığı ve ünlü kalabildiği zaman ulaşabileceğini sanan bir kadın. Hayatındaki erkekler ona sevgilerini verirken ondan da çok şey alıp götürmüşler yanlarında.

Kitabı Türkçeye çevirirken aslında mükemmeli yakalamaya çalışan bir Maria çıktı karşıma. Hiçbir zaman performansından tatmin olmayan hep en iyisini yapmaya çalışan bir kadın. Bu bence bizim ortak yanımız. Ayrıca kendimi onun Türkçe konuşan sesi gibi görüyorum. Bu kitap onun anısını yaşatırken aynı zamanda beni, gerçek Maria'yı görün ve tanıyın der gibi haykırıyor.

Opera nedir? İzleyici profili kimlerdir?

Opera da diğer sanat türleri gibi bir disiplin olarak anılsa da aslında opera bir disiplinden çok daha fazlası. Çünkü beraber, ortaklaşa yapılan bir sanat. İçinde müzik, sahne, tiyatro, kostüm, dans, ışık, text, edebiyat gibi birçok farklı alanı içinde kaynaştıran ve bir iksir yaratan büyümlü bir kazan. Ses sanatçıları, rejisörler, dramaturglar, librettistler, orkestra şefleri, orkestra sanatçıları, bale sanatçıları, ressam, dekoratörler, kostüm yaratıcıları, ışık mühendisleri ve teknikerleri, terzi ve kundura atölyeleri profesyonel olarak beraber çalışır ve üretirler.

Opera, doğuşu ve oluşumunu saraylara ve burjuva sınıfına borçludur. Sanat yapabilmek için iyi bir ekonomik düzey ve eğitim seviyesi gereklidir. Dünya nüfusunun geneline baktığımızda ancak gelişmiş ülkelerde bu sanatlara rastlıyoruz. Yaşadığımız bu yeni dönemde bu tarz sanatlar maalesef gençlerin çoğunluğunun ilgisini çekmiyor. Hızlı tüketen gençlere, 500 yıllık bir hikâyenin hitap etmesi beklenemez. Opera bir anlatım biçimiye ki öyle, bu yüzyılın anlatmak istediklerinin tanığı ve sözcüsü olmalıdır. Toplumlar, dünya, insanlık her dakika değişirken operanın aynı kalmasını ve yeni yetişen nesillerin bu anlatımda kendilerini bulmalarını bekleyemeyiz.

Mozart kendi döneminin en yaratıcı ve yenilikçi bestecisidir. Ama o kendi dönemi için öyledir. Bu dönemde operanın farklı bir anlatım ve gençleri cezbedecek farklı bir yaklaşım içinde olması gerekmektedir. Teknoloji ve sinemanın baskın olduğu bu dönemde opera da kendini aşarak var olmanın yollarını bulmalıdır.

Yeni sahneleme teknikleri ve yeni yazılacak eserler, bu sanata gençlerin ilgisini tekrar yönlendirecektir. İnsanlar kendilerini içinde buldukları, kendilerinden izler gördükleri oluşumları sahiplenirler. O yüzden opera, yeni teknolojik gelişimlerle harmanlanmalı ve bugünün gençlerine hitap edecek konular içermelidir. Bu yüzyılın insanların sorunları, bakış açıları, ironi ve mizah anlayışları, estetik kaygıları 500 yıl öncekinden farklıdır ve farklı olması da gayet doğaldır. Toplumdan kendini görmediği bir oluşumun içinde olması beklenemez.

2023 yılında Maria Callas'ın doğumunun 100. Yılında Burcu Bükem Kuru olarak bu konuda gönlünden ne yapmak geçer?

2023 yılı Maria Callas'ın anlatıldığı bir yıl olacak ve ben de elimden geldiğince bu özel yıla katkı sunacağım.

Cumhuriyetimizin 100. Yılı'nda nasıl duygular içindesin Sevgili Burcu?

Ülkemizin kurucusu, yol göstericimiz ve büyük önderimiz Mustafa Kemal Atatürk ülkenin, kadınların elleri üstünde yüceleceğini biliyordu ve bizleri hayatın her alanında var olabilmemiz için cesaretlendirdi ve biz kadınların önünü kanunlarla açtı. Ve tüm bu garanti ve büyük cesareti laiklikle taçlandırdı ki kadınların önüne engeller konulmasın diye.

Cumhuriyetimizin yüzüncü yılında kadınlar olarak sahip olduklarımıza sıkı sıkı sarılmalı ve daha fazlasına ulaşmak için mücadelemize devam etmeliyiz. Bugünün cesaretlendirilmiş kız çocukları yarının güvencesi olacaktır.

İtalyanca tercüme için Sevgili Burcu Bükem Kuru'ya teşekkür ederim. Konu ile ilgili detaylı Türkçe metin Güncel Kadın Dergisi Köşe'mde ve RE Books Arts Kitaplığı Anı-İnceleme-Röportaj bölümünde kayıtlıdır.

28.03. 2023, İstanbul